

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostoljne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 31. decembra t. l.

Učiteljstvu iz Galicije.

C. kr. deželni šolski svet za Galicijo je nakazila učiteljski plač za dobo do v. št. 1. novembra 1914 učiteljstvu, ki je sedaj raztreseno daleč naokoli, že izvršil, razen par izjem, kar pa je nastalo zaradi v sedanjih razmerah neizogibnih pomot v podatkih bivališč, ali zaradi menjanja stanovanja in prometnih ovir na posameznih poštinih uradih.

Sedaj se prične z nakazovanjem nadaljnjih prejemkov, in se smejo ljudsko-šolskim učiteljem z dovoljenjem galicijskega deželnega odbora že sedaj izplačati prejemki za december 1914 in januar 1915. Sploh prihajajo tozadevno že številne vloge in naznanila, iz česar je posneti, da ni potreben tozadevno poseben poziv. Vkljub temu se opozarja vse, ki so upravičeni do prejemkov, da naznanijo svoje zahteve glede nakazila pristojnim za december 1914 (pri ljudsko-šolskih učiteljih tudi za januar 1915), v kolikor se to še ni zgodilo, c. kr. deželnemu šolskemu svetu pismenim potom z dobro čitljivimi stanovanjskimi podatki.

Nasprotno pa naj se zaporedno sledeče prošnje — izvzemši pri menjanju stanovanja — opusti, ker provzroči tako postopanje vse prej kakor hitro odpošiljatev plače, namreč zmešnjavo in zakasnitev v uradnih odredbah.

V slučaju menjanja stanovanja se tudi priporoča, da preskrbe dotični na primeren način za gladko dostavitev poštinih nakaznic z novim naslovom bivališča, ker se tako pogosto lahko prepreči zakasnitev.

(Komur ni znan naslov c. kr. deželne-šolskega sveta za Galicijo, naj se obrne na centralo za gališke begunce, Dunaj, Zirkusgasse 1/5.)

LISTEK.

„Zvonček“.

Naš preljubljeni mladinski list »Zvonček« je z letošnjo svojo 12. številko zaključil svoj XV. letnik. To je pač najlepši dokaz, da se je ta list slovenski mladini prikupil, da je sedaj njen zvesti tovariš in prijatelj. Priznati moramo, da »Zvonček« ob danih razmerah najlepše, smotrno in uspešno izvršuje svojo nalogo: poučuje in zabava slovensko mladino.

Uredništvo in upravništvo objavljata ob sklepu petnajstega letnika te zaključne besede:

»Danes zaključuje naš ljubi »Zvonček« svoj petnajsti letnik. To je že lepa vrsta let! Mnogo smo žrtvovali časa, dela in denarja, da smo ljubljeno slovenski mladini napravili teh lepih petnajst knjig. Koliko je nakupičenega v njih najrazličnejšega gradiva — koliko pesmi in povesti, koliko raznovrstnega drugega zabavnega in poučnega drobiža, koliko podob! A ni nam žal nobenih izdatkov, ker smo prepričani,

Vojna.

IZJAVA ČEŠKIH SOCIALNIH DEMOKRATOV.

V mestnem svetu praškem je podal poslanec dr. Soukup dolgo izjavo z ozirom na izredne težke čase, ki jih preživljamo sedaj. Iz te izjave posnemamo: »V tej neznanstvi drami človeškega rodu je posamezen človek manj, nego kaplja vode v morju. Tudi stotine, tisoči človeških življenj so v tem metežu nešteti milijonov le majhen odlomek, in mali narodji so več ali manj obsojeni k vlogi statistov tam, kjer je sedaj ves svet v gibanju. Samo ob sebi razumljivo je, da so žrtve, ki padajo na nas v sedanjem času, izredno težke in nedogledne. Nismo se jim izogibali in se jim ne izogibljemo. Naj bo naša usoda taka ali taka, ne izgubljamo poguma niti za trenutek, ampak trdno in čvrsto, polni zaupanja in odločnosti pričakujemo razvoja. Pretrešeni v globino svoje duše smo z vsem svojim mislenjem, ko vstajamo in legamo k počitku, pri najlepšem cvetu našega naroda, pri naših vojakih, ki so storili kar jim je veleval zakon, in ki so, zapustivši vse, kar jim je bilo drago na svetu, odšli, da čestito dajo vse, kar imajo: svoje zdravje, svoje ude, svojo kri. Nečesa pa smo dolžni napraviti njim, ki jim tudi ob grmenju topov ne izginjajo izpred oči slike svojih dragih — nečesa smo jim dolžni mi, ki smo ostali doma: da skrbimo zanje, ki so jih ostavili tu: za njihove otroke, za njihove žene, njihove starše, njihove brate in sestre. Nobena žrtev, ki suši solze jokajočih, ki blaži muke stradalajočih, manjša bolečina bolnih, ni velika dovolj, da bi je ne mogli in morali nositi. Vojna ne bo večno trajala, in pride zopet čas, da utihnejo topovi in mitraljezi, ko bo solnce miru, kulture in človekoljubja vnovič poljubljalo s svojimi žarki nove rodove, ko na grobovih padlih vzklije setev novega življenja, in se bodo nove generacije spominjale vojne drame, ki bo morda zadnja v zgodovini evropskega človeštva. Te bodočnosti pričakujemo tudi mi danes moško in odkrito! Veliki češki izgnanec Jan Amos Komensky nam je, položivši svojo glavo v holandsko

da je imela in ima naša mladina z našim listom vedno veliko veselja. Reči smemo, da je naš list postal del slovenske mladosti, nje veselje in potreba, nje pričakovanje in tolažba!

To prepričanje nas navdaja z novim hrepenenjem po delu, ki ga hočemo dose- danjemu namenu žrtvovati in razvijati tudi v bodočem letu.

Zvesti nam ostanejo sedanji sotrudniki, ki bodo zalagali prihodnji letnik s svojimi najboljšimi prispevki. Nimamo navade, da bi obljubljali več, nego moremo uresničiti. Vsem naj velja naše zagotovilo, da bomo tudi v bodoče urejali list po načinu preteklih let, ker smo ob preminogih laskavih in pohvalnih izjavah prepričani, da tak list najbolj služi potrebam in zahtevam tistih, ki jim je namenjen.

Omenjamo, da bomo tudi v prihodnjem letniku nadaljevali z zanimivimi spisi strica Tineta (gospoda strokovnega učitelja Dragotina Humka): »Čitati — dobro, poizkusiti — bolje«, ki so toliko živega zanimanja zbudili v vseh krogih naših naročnikov.

Zdi se nam končno potrebno, da se obračamo z nujno prošnjo do vse slovenske javnosti, naj nas vztrajno in z nezmanj-

zemljo, zapustil oporoko velikega zaupa- nja in velike moči: »Trdno verujem, da se gospodstvo nad usodo povrne v tvoje roke, o češki narod!« Tudi mi verujemo, da neizmerne žrtve na krvi in pozemskih imetjih, ki jih doprinasamo in jih bomo še doprinasali, ne bodo zaman doprinešene, marveč da tudi nam, ki nam je usoda že stoletja spojena z usodo te države, prinesejo novega življenja in boljšega življenja. Naš narod, tolikokrat pribit na križ na Golgo- ti svojega trpljenja in pokopan pod ob- loke zgodovine, je prebil težke čase in pre- bije zmagošno tudi sedanji čas. Nismo se pogubili v minulosti, ne pogubimo se tudi v bodočnosti. Mi smo tu, hočemo osta- ti tu in ostanemo tu! In enega se nadeja- mo: da ta trenutek, ki se ne povrne sto- letja, dobi ves češki narod, in njega prole- tariat v prvih vrstah, močnega neustra- šnega in strnjenelega v eno trdnjavo, ki bo sposobna nositi vsako žrtev in odbijati vsak napad, da po težkih bojih in nelzernem trpljenju dobimo slednjič v rodovini naro- dov vse Evrope in v njenem srcu tisto me- sto, ki nam že davno gre po pravici in po kulturnem delu!« Navajamo te fulmi- nantne besede zato, ker jih smemo obrniti tudi na naslov svojega ljubljene- naroda slovenskega!

NOVE PRAVICE ŽEN.

Grozna vojna, ki je vanjo naša država zapletena, provzroča smrt veliko, zlasti samostalnih mož, ki so mladi ali srednje starosti, očetov nedoletnih otrok, ki so umrli hrabre smrti na bojnem polju. To je napotilo vlado, da je odstranila iz občega državlanskega zakonika marsikatero zastarele navedbe, kakaj ta zakon je iz leta 1811., torej že nad 100 let star. — S cesar- sko naredbo z dne 12. oktobra 1914 so sto- pile v veljavo na podlagi § 14. naše ustave sledeče zakonske izpremembe, ki jih ob- javljamo, ker so za ženske posebno važne: Določbe o proglašanju koga mrtvim se iz- popolnijo, in doba za proglašanje mrtvim tistih, ki so na neznan način izginiti, se skrajša. — Po dosedanjem zakonu niso mogle biti ženske priče pri nekaterih pri- čanjih in pravnih dejanjih, po novih določ-

bah so tudi ženske osebe pri teh pravnih dejanjih veljavne priče. — Velike izpre- membe so se izvršile pri varuštvo. Ženske imajo sedaj glede na varuštvo z malimi iz- jemami iste pravice kakor moški. — Vsaka polnoletna ženska, omožena ali neomože- na, more biti varuhinja svojega ali tujega otroka. Omožena žena more pa postati varuhinja tujega otroka le s privolitvijo svojega moža. — Od sodišča naročeno va- ruštvo je ženska dolžna prevzeti le zasvo- jega otroka ali vnuka. — Oče more dolo- čiti varuha pred smrtjo; če tega ne stori, more mati varuštvo prevzeti ali varuha izbrati. Materi kot varuhinji se more, če je treba, dati v pomoč sovaruha. Če se varu- hinja omoži, ji more sodišče odvzeti va- ruštvo. Tudi zakonski mož more vsak čas preklicati svojo privolitvev k prevzetju ka- kega varuštva po svoji ženi. — Vsaka mati more sedaj na sodišču predlagati, da je se- danjega varuha odstaviti in njo postaviti za varuhinjo. — Kar velja o varuštvo nad nedoletnim, velja tudi za kuratelo nad pol- noletnim. Že na moža, ki je pod kuratelo, more od sodišča zahtevati, da ona prevza- me čezenj kuratelo. Otroci, ki nimajo im- etja in so v kakem vzgojevališču, ne po- trebujejo več varuhov. — Če sodišče nima na razpolaganje za varuhe primernih oseb, more varuštvo izročiti tudi kakemu javne- mu uradniku ali kakemu društvu za var- stvo mladine. — Popolnoma nove določbe so o varuškinih svetih. Ti delujejo kot nad- zorovalni in varuhom svetujoči organi, pa tudi sami morejo prevzeti varuštvo. V vsaki občini se mora sestaviti najmanj en varuški svet. Člani varuškega sveta bodo deloma imenovani, deloma voljeni in dobe naslov »sirotiški svetniki«. — Poučite ljudstvo o teh novih in važnih pravicah žen.

OGRSKE ŽENE ZA VOJAŠKO SLUŽBO.

Iz Budimpešte poročajo: Hajdduana- ške žene so naslovile na ogrskega domo- branskega ministra Hazaja odprto pismo s prošnjo, da bi pripustil žene od 19. do 36. leta k vojaški službi. Vse bi rade pomaga- le. Lahko bi moštvo pripravljale jedi, med- tem ko bi stali moške v ognju.

PROTESTANTSKI ŽUPNIKI V BERLINU.

V Berlinu deluje 160 protestantskih župnikov. In teh 160 protestantskih žup- nikov berlinskih je v neki izjavi izrazilo svoje obžalovanje, da jim v smislu bramb- nega reda ni dopuščeno, da bi z orožjem v roki odšli na bojišče. V teh določbah vi- dijo izjemen zakon in nekako zapostavlja- nje svojega stanu. — Ker se brambni za- kon — pripominja »Arbeiter Zeitung« — trenutno ne more izpremeniti, naj bi oni župniki za vojne začasno stopili v pokoj, potem bi pa lahko zadostili svoji srčni že- lji in odšli z orožjem v roki na bojišče.

NOBLOVA NAGRADA ZA MIROVNO DELOVANJE.

Noblovo nagrado za mirovno delova- nje dobi za leto 1914. holandski in ameri- škí »Rdeči križ«.

JEZIKOSLOVCI V VOJNI.

V navadnem življenju je poklic jezi- koslovca naravnost idiličen, in nihče ne bi verjel, da se zna tudi jezikoslovec na boj- nem polju odlikovati kot junak. Glasom

nemških listov je doslej padlo za domovino 436 jezikoslovcev, 610 jih je pa bilo odlikovanih, med njimi dva z železnim križem prve vrste.

GOSPODARSKI POLOŽAJ AVSTRIJE.

Korespondenčni urad poroča: V izvoznem prometu monarhije je bila dosežena meseca oktobra vrednost 132.5 milijonov, izvoz pa je znašal 159.8 milijonov.

NARODNO GIBANJE UKRAJINCEV.

Korespondenčni urad poroča: »Turan« objavlja članek zastopnika komiteja ukrajinske Rusije, Melinskega, o narodno-svobodnem gibanju Ukrajincev. Članek konča z izjavo, da bo prvi poraz Rusije na ukrajinskih tleh znamenje za njih upor.

BOŽIČNA LADJA AMERIŠKIH OTROK.

Ameriški otroci so nabrali za pet milijonov dolarjev božičnih daril, ki so jih namenili otrokom evropskih vojakov. Ameriška ladja »Jason« je pripeljala ta darila te dni v angleški Plymouth. Angleži so ji priredili presrečen sprejem. Ko izkrca »Jason« darila, namenjena za angleško dečo, odpluje v Marseille, od tam v Ženevo, kjer izkrca darila za nemške in avstrijske otroke. V Solunu odda »Jason« svojo božičnico za rusko in srbsko dečo. Ameriški otroci so opremili ladjo s posebno zastavo, ki se nahaja na njej betlehemska zvezda z napisom »Kar storite enemu izmed najmanjših, to storite meni samemu«. — Čin ameriške deče zbudi gotovo po vsej Evropi čustva najmilejše simpatije.

DVA ZNAMENITA RUSA.

Iz Rima poročajo »Berliner Tagebl.«: V Galiciji je padel ruski Tolstojevac, knez Dimitrijev Hilkov. Ker nekdanji ni hotel kot častnik podpisati smrtnih obsodb proti nekemu upornemu vojaku, so ga poslali v pregnanstvo v Kavkaz. Soproga se je tedaj dala ločiti od njega, in kneževske otroke so poslali v neko vojaško vzgojevališče. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je prosil knez Hilkov, da bi ga zopet sprejeli v armado. Udeležil se je na čelu nekega kosaškega polka številnih bitk, ostal je pa zvest nauku Tolstega: ne ubijaj! Sam ni oddal niti strela in ni nikdar potegnil sablje iz nožnice. Kneza je zadela krogla v glavo. — Neki odvetnik iz Nagyhalmos, ki je v Moskvi ujet, piše, da ga zdravijo v bolnišnici »Rdečega križa«. Poveljnik bolnišnice je slavniti pisatelj Maksim Gorki, ki ranjence damadan obiskuje.

ČASOPISJE ISLAMA.

Ob sedanjih vojevitih propagandi Islama časopisje mohamedanskega sveta gotovo igra veliko vlogo, zakaj za veliko maso njega spoznavalcev je tiskana beseda nekaj neizpodbitnega in se sprejema kot verski nauk, posebno pa, če kakor sedaj propovedujejo svetovno vojno. Zato bo zanimal vsakega kratek pregled muslimanskega časopisja današnjih dni. — Ob začetku tega stoletja je znašalo skupno število njega glasil kakih 200. Danes pa razpolaga Islam z nad 1000 časopisi. Največji napredek je v Turčiji in v Egiptu, kar si moremo razlagati že iz političnega razvoja teh dveh dežel. V Turčiji sta do leta 1851. izhajala šele dva časopisa v jeziku dežele; do revolucijskega leta (1908) se je moglo

pod avtokratskim samovlastnim gospodstvom seveda komaj govoriti o svobodnem in hitrem razvoju turške žurnalistike. Ali kako hitro so nadomestili, kar je bilo zamujenega na tem polju, dokazuje presenetljiva pomnožitev v Turčiji izhajajočih časopisov v zadnjih letih. Njihovo število zaostaja malo za 400. Mladoturki razpolagajo z nekoliko odličnih glasil, ki jih često upotrebljajo kot javna glasila v oficijemnem smislu o novi uredbi stvari. — S povzdigo, ki meji že na čudovitost, se more ponašati tudi arabsko časopisje Egipta, ki njega važnosti v sedanjih kritičnih časih ne smemo podcenjevati, tem manj ker — z malimi izjemami — že, kar obstoje, goje več ali manj strastno sovraštvo proti tujim gospodarjem ob Nilu ali pa propovedujejo celo odkrit odpor. Najstrastnejša grozgejstva očitajo tujim tlačilcem. In od angleške strani so že opetovano opozarjali na velike nevarnosti, ki groze angleškemu gospodstvu v Egiptu od nebrzdanega arabskega časopisja, ako mu hitro in temeljito ne pristrižejo peruti.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šola pri Sv. Bolfenku pri Središču 103 K; več učencev I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani 1 K; šolska mladina v Mokronogu 23 K 24 vin.; šolsko vodstvo v Svibnem 12 K; šolska mladina v Škocijanu 51 K; veselica šolske mladine v Gor. polju pri Kanalu 54 K 30 vin.; šola na Pristavi (Štaj.) 129 K; šolsko vodstvo Drenov grič-Lesno brdo nabralo 260 K; učenci in učenke trirazrednice na Humu 19 K 69 v.; tovariša Franc Cvetko, nadučitelj v Vučji vesi in Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu, nabrala po nekaterih vaseh župnije Sv. Križ na Murskem polju 569 K 06 vin.; vodstvo šole v Otaležu nabralo 23 K 60 vin.; šolska veselica v Kobaridu 206 K; šola v Ločniku 32 K 80 vin.; zbirka šolskega vodstva v Knežaku 165 K 10 vin.; skupaj 1649 K 79 vin.

V zadnji številki izkazanih . . . K 9422:55
Danes izkazanih . . . K 1649:79

Doslej nabranih . . . K 11072:34
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpolnil dotedanjih izkazov!

VIKTOR BARON HEIN.

Umrli je na Dunaju sekcijski načelnik izven službe, Viktor baron Hein, bivši deželni predsednik vojvodine Kranjske. Pokojnik si je kot načelnik državne uprave na Kranjskem pridobil velikih zaslug za deželo, ki ji je ohranil svoje simpatije in svojo naklonjenost tudi kot sekcijski šef. Kot uradnik je bil vesten in strog, a nad vse pravičen in nepristranski. Dasi je bil drugega političnega mišljenja, kakor prebivalstvo v deželi, vendar je bilo za njegove vlade v državni službi na Kranjskem nastavljenih največ domačih sinov. Pokojnik je bil deželni šef v času, ko je zadela stolno mesto Ljubljano strahovita potresna katastrofa. Da se je Ljubljana razmeroma hitro dvignila iz razvalin in pepela, je nemala zasluga pokojnega barona Heina, ki je storil vse, da se zagotovi nesrečnemu mestu vsa potrebna državna pomoč. V priznanje njegovih velikih zaslug ga je mestni občinski svet izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Kot predsednik deželne šolskega sveta je posvečal vso svojo skrb napredku in razvoju vsega šolstva na Kranjskem. Nasproti učiteljstvu je bil absolutno nepristranski. V njem je imelo učiteljstvo svojega odličnega pokrovitelja, resničnega prijatelja in zagovornika. Učiteljstvo je objektivno sodil po uspehih njegovega dela. Samo to je bilo zanj merodajno. Učiteljstvo ga je cenilo in spoštovalo.

Takisto so neprecenljive tudi zasluge, ki jih je baron Hein pridobil tudi za ostalo deželo kranjsko. Zato bo ostal svetel in trajen spomin baronu Heinu v srcih vsega kranjskega, pred vsem pa ljubljanskega prebivalstva, zato žaluje ob njegovem svežem grobu vsa Ljubljana, vsa dežela Kranjska.

Njegov pogreb se je vršil dne 9. t. m. Blagoslovljenju so prisostvovali: najvišji ceremonijski mojster knez Montenuovo s soprogo, min. predsednik grof Stürgkh, ministra Heinold in Burian, cesarski namestnik in predsednik najvišjega računskega dvora. — Cesar je poslal vdovi pokojnika sožalno brzojavko. Dalje so kondolirali: nadvojvoda Ludovik Viktor in nadvojvodinji Marija Terezija in Marija Annunziata.

JOSIP GUANIN.

Dne 3. decembra t. l. smo položili v grob prerano umrlega tov. Josipa Guanina, učitelja na Kalu.

Nastopil je komaj IV. leto službovanja. Bil je blag, skromen in delaven mož. Še mnogo bi bil koristil šolstvu, a neizprosna smrt mu je pretrgala mlado življenje. Spomladi se je prehladil v Strmcu, kjer je služboval in od tedaj ni bil več trden. Zdravil se je in varoval, pa vse ni nič pomagalo. V jeseni je imel nastopiti službo na Kalu-Koritnici, a ker je bila tamošnja šola od vojaštva zasedena in ni tam mogel poučevati, je bil poslan kot pomožni učitelj v Sočo.

Okolo 20. septembra je došel v Bovec, da bi se na domu pri skrbni mami nekoliko odpočil. Bil je že precej shujšan in hiral je vidno. Dne 29. ni mogel več vstati, in ker mu je le slabše prihajalo, se je mama potrudila, da je prijel sv. zakramente za umirajočega. Dne 1. decembra se je pa že raznesla novica, da blagega Pepija ni več.

Osupnjeni smo se povpraševali, kako je to mogoče, ko je še v soboto zvečer pomagal orglati v cerkvi.

Kako priljubljen je bil pokojnik, se je videlo na dan pogreba, ki se ga je udeležilo nenavadno obilo tržanov vseh stanov. Poleg učiteljstva iz celega okraja in šolske mladine so mu izkazali zadnjo čast tudi cenjeni gg. c. kr. uradniki od sodnije in davkarje ter več gospodov iz starejšinstva in celo gospoda iz Loga.

Poleg drugih so mu tovariši in bovska dekleta darovali krasna venca.

Se posebno se je potrudilo pevsko društvo in mu zapelo pretresujoči žalostinki v slovo.

Solznih oči smo se poslavljali od Tvojega groba, dragi Pepi, ter sočutno pomilovali ubogo osamelu mamo, ki ji je bilo s Teboj pokopano vse, kar je imela najdražjega na svetu.

Važna razsodba.

Deželni šolski svet štajerski je bil začel pred dvema letoma izdavat »Naredbeni List« in je že v svoji prvi številki razglasil, da so dolžni ta list sprejemati in plačevati vsi mestni in okrajni šolski sveti, krajni šolski sveti in šolska vodstva, ne da bi bilo potrebno se nanj posebe naročati. Tega mnenja pa niso hoteli biti krajni šolski sveti v Dobju pri Planini, v Celjski okolici ter v St. Jurju ob Južni železnici. Pritožili so se na naučno ministrstvo, češ, da bodo pač »Naredbeni List«, ker je tiskan tudi v slovenskem jeziku, sprejemali, toda ničesar zanj plačevali; zakaj v zakonu ni nikjer nobene določbe, da bi morali krajni šolski sveti, oziroma šole za priobčenje razglasov, ukazov in zakonov kaj plačevati. Naučno ministrstvo je pritožbe zavrnilo, na kar so se vsi trije krajni šolski sveti, ne da bi vedeli drug za drugega, pritožili na upravnem sodišču na Dunaju, ki je s svojo razsodbo z dne 3. novembra 1914, št. 8874, ministrski odlok kot nezakonit razveljavilo ter vsem trem pritožbam imenovanih krajin šolskih svetov ugodilo. Deželni šolski svet se bo moral odslej ravnati po tej razsodbi, t. j. on bo pač lahko tudi zaneprej vabil na naročbo proti naročnini, a siliti ne more nobene šole k plačevanju naročnine.

Tako se je ta zadeva po zaslugi imenovanih šolskih svetov spravila na zakoniti tir.

Izgovori.

I. B.
(Dalje.)

Odkritih sovražnikov se pač bojiš in ogiblješ, hinavskega zahrbtnega za zagovarjaš, neguješ in braniš na vse pretege. Pa preiščimo še malo obisti modrijanu, ki hoče nekako v božjo čast popivati. No, v svoji gorečnosti bi pač moral vedeti, da je alkohol vir vsem pregreham, vir vsega hudega in zlega. Pijanec in dober kristjan sta dva nezdružljiva pojma. Kdaj pa se napravi več neumnosti, kaznivih dejanj in greha, kakor v pijanosti? Saj vemo, da pijanec izgubi kritiko razuma, pogled na posledice in ozire na družbo. Statistika nam dokazuje, da se po raznih državah zgodi 50—80% kaznivih dejanj v pijanosti. Koliko pa ostane nekaznovanih, ker jih ni dosegla roka pravice. In da smo mi med prvimi, je prežalostna resnica, ki se ne da tajiti. Treba le malo pogledati, in vidi vsak, kdor hoče. Seveda, mi vidimo le druge narode,

koliko popijo. Nujna potreba pa je, da sami sebe pogledamo v ogledalo, da se pošteno umijemo madeža, ki nas tako kazi pred svetom.

Nevednost je najdražja reč v deželi, pravi pregovor. Resnica pa je, da ima baš v alkoholnem vprašanju še najvišjo ceno. Ljudje, ki so učeni, takorekoč na vsakem polju doma, so v tem oziru tako naivni, da strmiš. So li res tako nevedni? Da, žalostno, a resnično. Premnogi izobraženci ti pridejo s takim izgovorom, da ti zapre sapo. Pa ne morda, ker so povedali resnico, ki je ni moči ovreči, ampak takoj izprevidiš, da z rokavicami ne opraviš nič, s kolom pa nerad operiraš pri takih siromakih. Odkod pa ta nevednost? Ukoreninjena razvada. Strast po alkoholu jim brani izpregledati. Naravnost boji se, da bi ga kaj odvrglo od tega nebeškega užitka. Bodi v listu ali knjigi kaj o alkoholu, tega kratkomalo ne čitajo; to jim je odveč, nepotrebno, prazna slama. Kdo bi to čital? To je le za gotove pusteže, nas to ne briga i. t. d. Boje se izpregledati. Mene to ne zadene, še nikoli me ni pijača premagala. Če mu govoriš, ti bo pritrjeval, češ, da je lepo, kdor se more držati. Nazadnje pa bo razodel svoj stari refren: No, tako-le malo v časih je pa le dobro. — To dobro jim je prešlo v kri in meso, zato je tako težko z njimi govoriti. Rod za rodom je ponavljal to laž, in sedaj pa bi ne bilo prav! Povsod gleda iz njega moderni napredek, tu pa je starokopiten kakor njegovi pradedje. Mnogi ti bo pritrjeval, odobral, da ga prej pustiš pri miru, da mu ne zbudi vesti, sicer pa si bo mislil svoje in svoje naredil, da le pride do njega. Drugi ti bo pritrjeval v srcu, teh je mnogo, a priznal ti ne bo, ker bi bilo to v nasprotju z njegovim ravnanjem. Da pa bi se odpovedal, nima moči, energije, je popolnoma suženj alkohola in raznih pivskih razvad. Smelo lahko trdim, da tu ni prav nikake razlike med preprostimi in učenimi ljudmi, da so vsi enako nevedni, da se vsi branijo izpregledati. Žalostno izpričevalo, a pošteno. Izkušnja nam kaže to vsak dan. Prav tako, kakor so tudi izjeme povsod. Kakor se branijo čitanja, tako se ogibljejo tudi predavanj. Resnica pač oči kolje. Zato gre le počasi naprej, a gre pa vendarle. Kakor vsaka ideja, mora tudi abstinenca prebiti tri dobe: v prvi novo idejo zaničujejo in pobijajo, v drugi začno o njej razmišljati, v tretji pa prodre na vsej črti. Le premnogo je še siromakov, ki še vedno tije v prvi dobi in zaman srebajo in cukajo — moč, da bi se povzpeli višje. He, bratci, živimo v dobi napredka...

Še eno o koleri. Nekako — smeli bi reči — dobro došel izgovor in povod k žganepitju je sedaj kolera. V ljudstvu je trdno ukoreninjeno mnenje, da alkohol odvrca nalezljive bolezni. V tem ga utrjujejo še razne reklame, ki se okorišajo z nevednostjo ljudstva. Dokazano pa je po odličnih učenjakih — strokovnjakih, da je temu prav narobe. Baš alkoholiki so do stopni nalezljivim in sploh vsem boleznim prejš, kakor zdržniki. Res, alkohol umori kolerične bacile, a uživati bi se moral čist, koncentriran in v toliki množini, da bi te umoril prej, kakor bi ti razkužil prebavila. Gotovo sloveči zdravnik ni rekel kar tja v en dan, da bi se moralo na gostilnice in žganjarnice napraviti sledeči napis:

Tu prodajajo kolero.

Naj podpremo svoje trditve še z nekaterimi številkami. Povsod operirajo z njimi, povsod so statistike suhoparne, a držijo pa le. Oglejmo si škodljivost alkohola na podlagi nekaterih števil! Gotovo se bo kdo izgovarjal, češ, zakaj le proti alkoholu toliko delajo in ne tudi proti kavi, čaju in zlasti proti tobaku. Res imajo tudi ti v sebi strupe, prav zato so tudi razvedljivji, a v primeri z alkoholom so pa vendar jako nedolžni. Jako dobro je, da so namesto bobove kave že močno uvedli žitno kavo. Tudi čaju so pričeli iskati nadomestila med domačimi rastlinami. Sicer žalostno, da nas je sila primorala k temu, ker je namreč uvoz tujega čaja zaprt; a mogoče bo imelo to tudi svojo dobro stran v tem, da se bodo ljudje poprijeli domačega čaja. Prostovoljno bi se ga ne bili, ker le tuje nekaj velja v naših očeh! Silno škodljiva je razvada, da otroke nalivejo s čajem. Ker brez ruma, žganja ali celo špirta seveda ni dober, vima nič v sebi! Potem pa tožijo, da otroci nemirno spe, da se premetavajo po postelji in celo kriče. Duše krščanske, zakaj se čudite? Z dvojnimi trupom ga mučiš, mu trpinčiš in ubijaš živce, pa naj bi bil miren! Zdravo, redilno mleko seveda prodajajo, da se dobi denar za čaj in alkohol. Ne vem, kako bi zadostno označil tako gospodarstvo. No, tobak je res popolnoma nepotrebna, škodljiva razvada ter je zlasti mladino odvrčati od kajenja. A vseh treh z alkoholom glede škodljivosti ne moremo primerjati. Je pač tako, da hočemo krivdo vedno zvaliti na druge, da

Številčnost med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

3 Kathreinerjeva se odlikuje in nedolžnega čista in ima sprito tega velikega redilno moč ob popolni neškodljivosti. S števili Kathreinerjeva so namreč dobi Kathreinerjeva čista in vendarle zdrava kava.

2 **Pristna se doblja povsod v zaprtih izvornih zavojih s sliko župnika Kneippa.**

nemških listov je doslej padlo za domovino 436 jezikoslovcev, 610 jih je pa bilo odlikovanih, med njimi dva z železnim križem prve vrste.

GOSPODARSKI POLOŽAJ AVSTRIJE.

Korespondenčni urad poroča: V izvoznem prometu monarhije je bila dosežena meseca oktobra vrednost 132.5 milijonov, izvoz pa je znašal 159.8 milijonov.

NARODNO GIBANJE UKRAJINCEV.

Korespondenčni urad poroča: »Turan« objavlja članek zastopnika komiteja ukrajinske Rusije, Melinskega, o narodno-svobodnem gibanju Ukrajincev. Članek konča z izjavo, da bo prvi poraz Rusije na ukrajinskih tleh znamenje za njih upor.

BOŽIČNA LADJA AMERIŠKIH OTROK.

Ameriški otroci so nabrali za pet milijonov dolarjev božičnih daril, ki so jih namenili otrokom evropskih vojakov. Ameriška ladja »Jason« je pripeljala ta darila te dni v angleški Plymouth. Angleži so ji priredili presrečen sprejem. Ko izkrca »Jason« darila, namenjena za angleško dečo, odpluje v Marseille, od tam v Ženevo, kjer izkrca darila za nemške in avstrijske otroke. V Solunu odda »Jason« svojo božičnico za rusko in srbsko dečo. Ameriški otroci so opremili ladjo s posebno zastavo, ki se nahaja na njej betlehemska zvezda z napisom »Kar storite enemu izmed najmanjših, to storite meni samemu«. — Čin ameriške deče zbudi gotovo po vsej Evropi čustva najmilejše simpatije.

DVA ZNAMENITA RUSA.

Iz Rima poročajo »Berliner Tagebl.«: V Galiciji je padel ruski Tolstojevac, knez Dimitrijev Hilkov. Ker nekdanji ni hotel kot častnik podpisati smrtnih obsodbe proti nekemu upornemu vojaku, so ga poslali v pregnanstvo v Kavkaz. Soproga se je tedaj dala ločiti od njega, in kneževske otroke so poslali v neko vojaško vzgojevališče. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je prošil knez Hilkov, da bi ga zopet sprejeli v armado. Udeležil se je na čelu nekega kosaškega polka številnih bitk, ostal je pa zvest nauku Tolstega: ne ubijaj! Sam ni oddal niti strele in ni nikdar potegnil sablje iz nožnice. Kneza je zadela krogla v glavo. — Neki odvetnik iz Nagyhalmos, ki je v Moskvi ujet, piše, da ga zdravijo v bolnišnici »Rdečega križa«. Poveljnik bolnišnice je slavniti pisatelj Maksim Gorki, ki ranjence damadan obiskuje.

ČASOPISJE ISLAMA.

Ob sedanjih vojevitih propagandi Islama časopisje mohamedanskega sveta gotovo igra veliko vlogo, zakaj za veliko maso njega spoznavalcev je tiskana beseda nekaj neizpodbitnega in se sprejema kot verski nauk, posebno pa, če kakor sedaj propovedujejo svetovno vojno. Zato bo zanimal vsakega kratek pregled muslimanskega časopisja današnjih dni. — Ob začetku tega stoletja je znašalo skupno število njega glasil kakih 200. Danes pa razpolaga Islam z nad 1000 časopisi. Največji napredek je v Turčiji in v Egiptu, kar si moremo razlagati že iz političnega razvoja teh dveh dežel. V Turčiji sta do leta 1851. izhajala šele dva časopisa v jeziku dežele; do revolucijskega leta (1908) se je moglo

pod avtokratskim samovlastnim gospodstvom seveda komaj govoriti o svobodnem in hitrem razvoju turške žurnalistike. Ali kako hitro so nadomestili, kar je bilo zamujenega na tem polju, dokazuje presenetljiva pomnožitev v Turčiji izhajajočih časopisov v zadnjih letih. Njihovo število zaostaja malo za 400. Mladoturki razpolagajo z nekoliko odličnih glasil, ki jih često upotrebljajo kot javna glasila v oficijemnem smislu o novi uredbi stvari. — S povzdigo, ki meji že na čudovitost, se more ponašati tudi arabsko časopisje Egipta, ki njega važnosti v sedanjih kritičnih časih ne smemo podcenjevati, tem manj ker — z malimi izjemami — že, kar obstoje, goje več ali manj strastno sovraštvo proti tujim gospodarjem ob Nilu ali pa propovedujejo celo odkrit odpor. Najstrastnejša grozgejstva očitajo tujim tlačilcem. In od angleške strani so že opetovano opozarjali na velike nevarnosti, ki groze angleškemu gospodstvu v Egiptu od nebrzdanega arabskega časopisja, ako mu hitro in temeljito ne pristrižejo peruti.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šola pri Sv. Bolfenku pri Središču 103 K; več učencev I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani 1 K; šolska mladina v Mokronogu 23 K 24 vin.; šolsko vodstvo v Svibnem 12 K; šolska mladina v Škocijanu 51 K; veselica šolske mladine v Gor. polju pri Kanalu 54 K 30 vin.; šola na Pristavi (Štaj.) 129 K; šolsko vodstvo Drenov grič-Lesno brdo nabralo 260 K; učenci in učenke trirazrednice na Humu 19 K 69 v.; tovariša Franc Cvetko, nadučitelj v Vučji vesi in Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu, nabrala po nekaterih vaseh župnije Sv. Križ na Murskem polju 569 K 06 vin.; vodstvo šole v Otaležu nabralo 23 K 60 vin.; šolska veselica v Kobaridu 206 K; šola v Ločniku 32 K 80 vin.; zbirka šolskega vodstva v Knežaku 165 K 10 vin.; skupaj 1649 K 79 vin.

V zadnji številki izkazanih . . . K 9422:55
Danes izkazanih . . . K 1649:79

Doslej nabranih . . . K 11072:34
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpolnil dotedanjih izkazov!

VIKTOR BARON HEIN.

Umrli je na Dunaju sekcijski načelnik izven službe, Viktor baron Hein, bivši deželni predsednik vojvodine Kranjske. Pokojnik si je kot načelnik državne uprave na Kranjskem pridobil velikih zaslug za deželo, ki ji je ohranil svoje simpatije in svojo naklonjenost tudi kot sekcijski šef. Kot uradnik je bil vesten in strog, a nad vse pravičen in nepristranski. Dasi je bil drugega političnega mišljenja, kakor prebivalstvo v deželi, vendar je bilo za njegove vlade v državni službi na Kranjskem nastavljenih največ domačih sinov. Pokojnik je bil deželni šef v času, ko je zadela stolno mesto Ljubljano strahovita potresna katastrofa. Da se je Ljubljana razmeroma hitro dvignila iz razvalin in pepela, je nemala zasluga pokojnega barona Heina, ki je storil vse, da se zagotovi nesrečnemu mestu vsa potrebna državna pomoč. V priznanje njegovih velikih zaslug ga je mestni občinski svet izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Kot predsednik deželne šolskega sveta je posvečal vso svojo skrb napredku in razvoju vsega šolstva na Kranjskem. Nasproti učiteljstvu je bil absolutno nepristranski. V njem je imelo učiteljstvo svojega odličnega pokrovitelja, resničnega prijatelja in zagovornika. Učiteljstvo je objektivno sodil po uspehih njegovega dela. Samo to je bilo zanj merodajno. Učiteljstvo ga je cenilo in spoštovalo.

Takisto so neprecenljive tudi zasluge, ki jih je baron Hein pridobil tudi za ostalo deželo kranjsko. Zato bo ostal svetel in trajen spomin baronu Heinu v srcih vsega kranjskega, pred vsem pa ljubljanskega prebivalstva, zato žaluje ob njegovem svežem grobu vsa Ljubljana, vsa dežela Kranjska.

Njegov pogreb se je vršil dne 9. t. m. Blagoslovljenju so prisostvovali: najvišji ceremonijski mojster knez Montenuovo s soprogo, min. predsednik grof Stürgkh, ministra Heinold in Burian, cesarski namestnik in predsednik najvišjega računskega dvora. — Cesar je poslal vdovi pokojnika sožalno brzojavko. Dalje so kondolirali: nadvojvoda Ludovik Viktor in nadvojvodinja Marija Terezija in Marija Annunziata.

JOSIP GUANIN.

Dne 3. decembra t. l. smo položili v grob prerano umrlega tov. Josipa Guanina, učitelja na Kalu.

Nastopil je komaj IV. leto službovanja. Bil je blag, skromen in delaven mož. Še mnogo bi bil koristil šolstvu, a neizprosna smrt mu je pretrgala mlado življenje. Spomladi se je prehladil v Strmcu, kjer je služboval in od tedaj ni bil več trden. Zdravil se je in varoval, pa vse ni nič pomagalo. V jeseni je imel nastopiti službo na Kalu-Koritnici, a ker je bila tamošnja šola od vojaštva zasedena in ni tam mogel poučevati, je bil poslan kot pomožni učitelj v Sočo.

Okolo 20. septembra je došel v Bovec, da bi se na domu pri skrbni mami nekoliko odpočil. Bil je že precej shujšan in hiral je vidno. Dne 29. ni mogel več vstati, in ker mu je le slabše prihajalo, se je mama potrudila, da je prijel sv. zakramente za umirajočega. Dne 1. decembra se je pa že raznesla novica, da blagega Pepija ni več.

Osupnjeni smo se povpraševali, kako je to mogoče, ko je še v soboto zvečer pomagal orglati v cerkvi.

Kako priljubljen je bil pokojnik, se je videlo na dan pogreba, ki se ga je udeležilo nenavadno obilo tujcev vseh stanov. Poleg učiteljstva iz celega okraja in šolske mladine so mu izkazali zadnjo čast tudi cenjeni gg. c. kr. uradniki od sodnije in davkarje ter več gospodov iz starešinstva in celo gospoda iz Loga.

Poleg drugih so mu tovariši in bovska dekleta darovali krasna venca.

Še posebno se je potrudilo pevsko društvo in mu zapelo pretresujoči žalostinki v slovo.

Solznih oči smo se poslavljali od Tvojega groba, dragi Pepi, ter sočutno pomilovali ubogo osamelu mamo, ki ji je bilo s Teboj pokopano vse, kar je imela najdražjega na svetu.

Važna razsodba.

Deželni šolski svet štajerski je bil začel pred dvema letoma izdavat »Naredbeni List« in je že v svoji prvi številki razglasil, da so dolžni ta list sprejemati in plačevati vsi mestni in okrajni šolski sveti, krajni šolski sveti in šolska vodstva, ne da bi bilo potrebno se nanj posebe naročati. Tega mnenja pa niso hoteli biti krajni šolski sveti v Dobju pri Planini, v Celjski okolici ter v St. Jurju ob Južni železnici. Pritožili so se na naučno ministrstvo, češ, da bodo pač »Naredbeni List«, ker je tiskan tudi v slovenskem jeziku, sprejemali, toda ničesar zanj plačevali; zakaj v zakonu ni nikjer nobene določbe, da bi morali krajni šolski sveti, oziroma šole za priobčenje razglasov, ukazov in zakonov kaj plačevati. Naučno ministrstvo je pritožbe zavrnilo, na kar so se vsi trije krajni šolski sveti, ne da bi vedeli drug za drugega, pritožili na upravnem sodišču na Dunaju, ki je s svojo razsodbo z dne 3. novembra 1914, št. 8874, ministrski odlok kot nezakonit razveljavilo ter vsem trem pritožbam imenovanih krajin šolskih svetov ugodilo. Deželni šolski svet se bo moral odslej ravnati po tej razsodbi, t. j. on bo pač lahko tudi zaneprej vabil na naročbo proti naročnini, a siliti ne more nobene šole k plačevanju naročnine.

Tako se je ta zadeva po zaslugi imenovanih šolskih svetov spravila na zakoniti tir.

Izgovori.

I. B.
(Dalje.)

Odkritih sovražnikov se pač bojiš in ogiblješ, hinavskega zahrbtnega za zagovarjaš, neguješ in braniš na vse pretege. Pa preiščimo še malo obisti modrijanu, ki hoče nekako v božjo čast popivati. No, v svoji gorečnosti bi pač moral vedeti, da je alkohol vir vsem pregreham, vir vsega hudega in zlega. Pijanec in dober kristjan sta dva nezdružljiva pojma. Kdaj pa se napravi več neumnosti, kaznivih dejanj in greha, kakor v pijanosti? Saj vemo, da pijanec izgubi kritiko razuma, pogled na posledice in ozire na družbo. Statistika nam dokazuje, da se po raznih državah zgodi 50—80% kaznivih dejanj v pijanosti. Koliko pa ostane nekaznovanih, ker jih ni dosegla roka pravice. In da smo mi med prvimi, je prežalostna resnica, ki se ne da tajiti. Treba le malo pogledati, in vidi vsak, kdor hoče. Seveda, mi vidimo le druge narode,

koliko popijo. Nujna potreba pa je, da sami sebe pogledamo v ogledalo, da se pošteno umijemo madeža, ki nas tako kazi pred svetom.

Nevednost je najdražja reč v deželi, pravi pregovor. Resnica pa je, da ima baš v alkoholnem vprašanju še najvišjo ceno. Ljudje, ki so učeni, takorekoč na vsakem polju doma, so v tem oziru tako naivni, da strmiš. So li res tako nevedni? Da, žalostno, a resnično. Premnogi izobraženci ti pridejo s takim izgovorom, da ti zapre sapo. Pa ne morda, ker so povedali resnico, ki je ni moči ovreči, ampak takoj izprevidiš, da z rokavicami ne opraviš nič, s kolom pa nerad operiraš pri takih siromakih. Odkod pa ta nevednost? Ukoreninjena razvada. Strast po alkoholu jim brani izpregledati. Naravnost boji se, da bi ga kaj odvrnilo od tega nebeškega užitka. Bodi v listu ali knjigi kaj o alkoholu, tega kratkotalo ne čitajo; to jim je odveč, nepotrebno, prazna slama. Kdo bi to čital? To je le za gotove pusteže, nas to ne briga i. t. d. Boje se izpregledati. Mene to ne zadene, še nikoli me ni pijača premagala. Če mu govoriš, ti bo pritrjeval, češ, da je lepo, kdor se more držati. Nazadnje pa bo razodel svoj stari refren: No, tako-le malo v časih je pa le dobro. — To dobro jim je prešlo v kri in meso, zato je tako težko z njimi govoriti. Rod za rodom je ponavljal to laž, in sedaj pa bi ne bilo prav! Povsod gleda iz njega moderni napredek, tu pa je starokopiten kakor njegovi pradedje. Mnogi ti bo pritrjeval, odobral, da ga prej pustiš pri miru, da mu ne zbudi vesti, sicer pa si bo mislil svoje in svoje naredil, da le pride do njega. Drugi ti bo pritrjeval v srcu, teh je mnogo, a priznal ti ne bo, ker bi bilo to v nasprotju z njegovim ravnanjem. Da pa bi se odpovedal, nima moči, energije, je popolnoma suženj alkohola in raznih pivskih razvad. Smelo lahko trdim, da tu ni prav nikake razlike med preprostimi in učenimi ljudmi, da so vsi enako nevedni, da se vsi branijo izpregledati. Žalostno izpričevalo, a pošteno. Izkušnja nam kaže to vsak dan. Prav tako, kakor so tudi izjeme povsod. Kakor se branijo čitanja, tako se ogibljejo tudi predavanj. Resnica pač oči kolje. Zato gre le počasi naprej, a gre pa vendarle. Kakor vsaka ideja, mora tudi abstinenca prebiti tri dobe: v prvi novo idejo zaničujejo in pobijajo, v drugi začno o njej razmišljati, v tretji pa prodre na vsej črti. Le premnogo je še siromakov, ki še vedno tije v prvi dobi in zaman srebajo in cukajo — moč, da bi se povzpeli višje. He, bratci, živimo v dobi napredka...

Še eno o koleri. Nekako — smeli bi reči — dobro došel izgovor in povod k žganepitju je sedaj kolera. V ljudstvu je trdno ukoreninjeno mnenje, da alkohol odvrta nalezljive bolezni. V tem ga utrjujejo še razne reklame, ki se okorišajo z nevednostjo ljudstva. Dokazano pa je po odličnih učenjakih — strokovnjakih, da je temu prav narobe. Baš alkoholiki so do stopni nalezljivim in sploh vsem boleznim prej, kakor zdržniki. Res, alkohol umori kolerične bacile, a uživati bi se moral čist, koncentriran in v toliki množini, da bi te umoril prej, kakor bi ti razkužil prebavila. Gotovo sloveči zdravnik ni rekel kar tja v en dan, da bi se moralo na gostilnice in žganjarnice napraviti sledeči napis:

Tu prodajajo kolero.

Naj podpremo svoje trditve še z nekaterimi številkami. Povsod operirajo z njimi, povsod so statistike suhoparne, a držijo pa le. Oglejmo si škodljivost alkohola na podlagi nekaterih števil! Gotovo se bo kdo izgovarjal, češ, zakaj le proti alkoholu toliko delajo in ne tudi proti kavi, čaju in zlasti proti tobaku. Res imajo tudi ti v sebi strupe, prav zato so tudi razvedljivi, a v primeri z alkoholom so pa vendar jako nedolžni. Jako dobro je, da so namesto bobove kave že močno uvedli žitno kavo. Tudi čaju so pričeli iskati nadomestila med domačimi rastlinami. Sicer žalostno, da nas je sila primorala k temu, ker je namreč uvoz tujega čaja zaprt; a mogoče bo imelo to tudi svojo dobro stran v tem, da se bodo ljudje poprijeli domačega čaja. Prostovoljno bi se ga ne bili, ker le tuje nekaj velja v naših očeh! Silno škodljiva je razvada, da otroke nalivejo s čajem. Ker brez ruma, žganja ali celo špirta seveda ni dober, vima nič v sebi! Potem pa tožijo, da otroci nemirno spe, da se premetavajo po postelji in celo kriče. Duše krščanske, zakaj se čudite? Z dvojnimi strupom ga mučiš, mu trpinčiš in ubijaš živce, pa naj bi bil miren! Zdravo, redilno mleko seveda prodajajo, da se dobi denar za čaj in alkohol. Ne vem, kako bi zadostno označil tako gospodarstvo. No, tobak je res popolnoma nepotrebna, škodljiva razvada ter je zlasti mladino odvrta od kajenja. A vseh treh z alkoholom glede škodljivosti ne moremo primerjati. Je pač tako, da hočemo krivdo vedno zvaliti na druge, da

Številčnost med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

3 Kathreinerjeva se odlikuje in nedolžnega čista in ima sprito tega velikega rednega med ob popotni neizkušeni. S svojimi Kathreinerjevim solinom dobi Kathreinerjevo čisto in vnanje zdravilo kave.

2 **Pristna se dobiva povsod v zaprtih izvornih zavojih s sliko župnika Kneippa.**